

СТАНОВИЩЕ

**от проф. д-р Благомир Кирилов Папазов
хон. проф. в ШУ „Епископ К. Преславски“**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
в област на висше образование 1. Педагогически науки
Професионална специалност: 1.3. Педагогика на обучението по ...
Докторска програма: Методика на обучението по изобразително изкуство

Автор: Елица Николова Гилова

**Тема: „ФОРМИРАНЕ НА ЗНАНИЯ И УМЕНИЯ ЗА ИЗОБРАЗЯВАНЕ НА
ОБЕКТИ ЧРЕЗ ПЛЕНЕР В ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП НА СРЕДНОТО УЧИЛИЩЕ“**

**Научен ръководител: доц. д-р Методий Иванов Ангелов – Пловдивския университет
„Паисий Хилендарски“.**

Със заповед № Р33-2803 от 10. 07. 2020 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „ФОРМИРАНЕ НА ЗНАНИЯ И УМЕНИЯ ЗА ИЗОБРАЗЯВАНЕ НА ОБЕКТИ ЧРЕЗ ПЛЕНЕР В ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП НА СРЕДНОТО УЧИЛИЩЕ“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионална специалност 1.3. Педагогика на обучението по ..., докторска програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“. Автор на дисертационния труд е Елица Николова Гилова – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Естетическо възпитание“ с научен ръководител доц. д-р Методий Иванов Ангелов от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Представеният от Елица Николова Гилова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

– молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;

– автобиография в европейски формат;

- нотариално заверено копие от диплома за висше образование (ОКС ‘магистър’)
- заповеди за записване в докторантура;
- заповед за провеждане на изпит от индивидуалния план и съответен протокол за издържан изпит по специалността с успех – отличен;
- протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет;
- приложения към дисертационен труд.

Докторантката е приложила осем (8) публикации.

Елица Гилова е родена през 1971 г. През 1995 г. завършва висше образование във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, факултет „Изобразителни изкуства“. Работи като учител по Изобразително изкуство от 1995 г. до сега, последователно във Велико Търново и Пловдив. Получава следдипломна специализация по „Композиция в живописа“ във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, а през 2014 г. придобива Втора квалификационна степен. Участва в съставяне на учебник и книга за учителя по изобразително изкуство за 4. клас 2019 г. в съавторство с проф. Б. Дамянов и доц. М. Ангелов (2019 г.). Организатор е на редица извънкласни и извънучилищни дейности. Участва в изложби и в национални и международни пленери. Член е на СБХ.

2. Актуалност на тематиката

Представеният дисертационен труд е посветен на актуален проблем на настоящата система на висше образование в научно и научно-приложно отношение. Изследванията и публикациите в сферата на обучението по дисциплината Изобразително изкуство, в прогимназиален етап на средното образование и конкретно на проблемите, свързани с извънкласни форми на обучение, са все още епизодични. В този смисъл, поставената цел на изследването, насочена към проучване възможностите за развитие на знания и умения за

изобразяване на обекти чрез пленер, е в съответствие със съвременните изисквания за усъвършенстване и осъвременяване на образователните процеси. Поставените задачи в дисертационния труд са в унисон със заложената цел.

3. Познаване на проблема

Наличната образователна подготовка и досегашен професионален опит на Елица Гилова са в сферата на обучението по изобразително изкуство. Представените публикации показват значителен опит на кандидата в областта на извънкласните форми на обучение по дисциплината Изобразително изкуство. Получените сертификати и квалификационната степен в областта на образованието са допълнителен положителен атестат за наличие на познания по разглежданите проблеми в дисертационния труд.

4. Методика на изследването

В използваната методика на изследване преобладава педагогическият експеримент. Методите на изследване са разпределени в три групи: теоретични, емпирични (за набиране на данни) и статистически. Използвани са количествени и качествени методи за извличане и обработка на данните. Количествените методи обхващат анкети, сравнителен анализ на резултатите и статистически методи, а качествените – наблюдение, експертна оценка и интервю с особен случай. Посочени са критерии и показатели, чрез които се констатира нивото на ефективност на обучението. В извадката на изследването участват 50 ученици от 5. клас от СУ „Патриарх Евтимий“ в гр. Пловдив, които посещават клубове по изобразително изкуство.

Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, посочени в дисертационния труд.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд на Елица Гилова е структуриран в увод, четири глави, заключение и приложения. Общият обем е 383 страници, от които основният текст е 252 страници и приложения – 131 страници. Използвани са 128 литературни източника, от които 8 електронни. Трудът е онагледен с таблици, диаграми и схеми. Целта на дисертационното изследване е свързана с проучване на възможности за развитие на знания и умения за изобразяване на обекти чрез пленер. В съответствие с целта на изследването са формулирани 5 (пет) основни задачи.

В Първа глава от изследването е представен задълбочен анализ на обучението по изобразително изкуство в средното училище. Във Втора глава са представени възможностите на пленерът, като специфична форма на работа в обучението по изобразително изкуство, за развитие на изобразителните способности и изграждане на отношение към околната среда.

Посочват се и въздействията на пленера в процесите за опознаване на богатото ни културно наследство. Трета и Четвърта глави са посветени на извършения експериментален модел за проучване на възможности за развитие на знания и умения за изобразяване на обекти чрез пленер. Проведени са серия от изобразителни задачи, които са подчинени на целите и задачите на експерименталното изследване. На тази основа е представено годишно разпределение на учебно съдържание за 5 клас, включващо обучение чрез пленер. Определено е входното и изходното ниво на теоретичните знания на учениците. Разработени и формулирани са основни критерии, свързани с изграждане на знания за пленерното рисуване. За доказване достоверността на експеримента е получена информация чрез уместно използване на метода „интервю с експерт“. Експерименталното изследване е проведено в съответствие с поставените цели и задачи. Резултатите и приносите на проведеното експериментално изследване, представени в дисертационния труд на Елица Гигова, са оригинални и не са заимствани от изследвания и публикации.

Приносите и значимостта на представения труд се изразяват в :

1. Създадена е съвременна теоретична концепция за пленерната практика в извънкласните форми, която представлява база за други методически разработки.
2. След извършен сравнителен анализ на Учебните програми от периода 2002 – 2003 г. и 2016 – 2019 г. са изведени възможности за приложението на пленерната практика в клубните дейности, като допълваща подготовка по изобразително изкуство в съответствие със съвременните Учебни програми.
3. Създаден е теоретико-приложен модел за обучение чрез пленер в клубовете по интереси, съдържащ учебна програма, годишно тематично разпределение и методически разработки на занятията.
4. Създаден е инструментариум за диагностика на знанията и уменията по изобразително изкуство, съдържащ разработена система от изобразителни задачи, анкети, критерии и показатели за оценка.
5. Експериментално е изследвана и потвърдена дидактическата приложимост на практико-приложния модел, като е доказана ефективността му за формиране на знания и умения за изобразяване на обекти чрез пленер.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Съдържанието и разгледаните проблеми в представените от Елица Гигова публикации са обвързани с темата на дисертационния труд. Всичките 6 авторски публикации (от които една в чужбина), както и двете в съавторство са статии, отпечатани в научни сборници и списания. Съдържанието на дисертационния труд и резултатите от проведеното

експериментално изследване от Елица Гигова са оригинални и са неин личен принос към обучението по изобразително изкуство и конкретно към ролята на пленера за развитие на знания и умения за изобразяване на обекти.

Нямам съществени критични забележки и препоръки към проведеното изследване и представеният комплект материали. Забелязвам единствено несъответствие на темата на дисертационния труд с част от съдържанието. Изследването е проведено с ученици от 5 клас, което не изчерпва цялостно проблема за участие на пленера в прогимназеален етап на средното училище. Това мое критично мнение в никакъв случай не оказва влияние върху значимостта на изследването и на постигнатите научни приноси.

7. Автореферат

Представеният автореферат, с обем от 40 страници, е изготвен според изискванията на съответните правилници. В него коректно се отразяват съдържанието, експерименталната изследователска работа, изводите и заключенията на дисертационния труд.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Отчитайки изказаното от мен положително мнение, препоръчвам на дисертантката да преработи теоретичните, методическите и практико-приложните резултати от дисертационния труд в учебно помагало или методическо ръководство. Предложената методическа система и диагностичен апарат могат да послужат за създаване на ръководство по пленер, както и за основа на педагогически изследвания в сферата на изобразителното изкуство.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят всички на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Педагогически факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Елица Николова Гигова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Методика на обучението по изобразително изкуство“, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Елица Николова Гигова в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ..., докторска програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“.

05. 08. 2020 г.

гр. Варна

Изготвил становището:

проф. д-р Благомир Папазов